

Čisté a odolné Boží slovo

Základ kázání: Jeremjáš 36

Milí bratři, milé sestry,

tento příběh z knihy proroka Jeremjáše se někdy pro snadnější zapamatování nazývá „Pero a nožik“. Podle toho, že písař Báruk Boží slovo napsal. A král Jójakím to napsané Boží slovo zase nožem rozřezal. Hlavním hrdinou však není ani písař, ani král. Ale Hospodin, který k nám promlouvá. Hospodin, jehož slovo zůstává čisté a odolné.

1. BOŽÍ SLOVO ZŮSTÁVÁ ČISTÉ

Co tím myslím, když říkám, Boží slovo zůstává čisté? Že se neušpiní. Nezkreslí. Neumaže. Přichází sice s lidmi do kontaktu. Hříšní lidé s Božím slovem přicházejí do styku. Ale přesto: Boží slovo zůstává Božím slovem. Neztratí nic ze svého jasu a lesku. Neztratí nic ze své průzračné pravdivosti. Pořád to je slovo Boží – i když vychází z úst obyčejných lidí a lidé jej zapisují.

Všimněte si té dramatické cesty Božího slova, bratři a sestry. Hospodin mluví k proroku Jeremjášovi už celých 22 let. Jeremjáš dostává od Boha slovo, nad kterým uvažuje a přemýšlí. Opakuje si a připomíná všechno, co mu Bůh řekl. A toto Boží slovo zvěstuje druhým lidem, svým bližním. A po 22 letech Hospodin opět promluví k Jeremjášovi:

- ² *"Vezmi si svitek knihy a napiš do něho všechna slova, která jsem k tobě mluvil o Izraeli a Judovi i o všech pronároděch ode dne, kdy jsem k tobě promluvil, ode dnů Jóšijášových až dodnes.*

Jedná se zřejmě o shrnutí všech Božích varování, ohlašování soudu, volání k pokání a nabídek milosti, kterých prorok Jeremjáš slyšel a pronesl už mnoho. A teď to má konečně zapsat.

- ⁴ *Jeremjáš tedy zavolal Báruka, syna Nerijášova. Báruk zapsal do svitku knihy všechna slova z Jeremjášových úst, která k němu Hospodin mluvil.*

To je tedy další krok. Prorok Jeremjáš mluví a písař Báruk zapisuje. A potom dojde ještě k jedné fázi. Jeremjáš přinutí Báruka, aby četl tyto Boží promluvy druhým lidem.

- ⁵ *Pak Jeremjáš Bárukovi přikázal: "Jsem ve vazbě a nesmím chodit do Hospodinova domu. ⁶ Ale ty jdi a ze svitku, do něhož jsi zapsal **Hospodinova slova** z mých úst, **předčítej** lidu v domě Hospodinově v den postu, předčítej je i všem Judejcům, kteří přijdou ze svých měst. ⁷ Snad padnou na kolena a budou prosit před Hospodinem o smilování a každý se odvrátí od své zlé cesty. Vždyť veliký je hněv a rozhořčení, o němž Hospodin tomuto lidu mluvil!"*

A Báruk předčítá druhým lidem to, co slyšel z Jeremjášových úst a co pečlivě zapsal. A přitom se pořád jedná o Boží slovo – a ne o slovo lidské.

- ⁸ *Báruk, syn Nerijášův, učinil všechno, co mu přikázal prorok Jeremjáš, a četl v Hospodinově domě z knihy **Hospodinova slova**.*

No, a na konci říká Jeremjášovi Hospodin sám, že Jójakím neuposlechl jeho slovo. Ne slovo Jeremjáše. Ne slovo Báruka. Ale čisté slovo Boží ten král neuposlechl.

Bratři a sestry, často slyšíme námitky proti Bibli. Námitky namířené proti její pravdivosti. Že Bible nemůže být nezkalené Boží slovo, protože ji psali lidé. Ano, psali ji omylní a hříšní lidé... Ty lidi ovšem vedl Duch svatý. To sice nemůžeme dokázat. Ale přesto tomu věříme. Tyto nedokonalé lidi vedl sám Bůh, aby slyšeli, promysleli a sepsali přesně to, co Bůh chtěl. A přesně tak, jak Bůh chtěl. Kdybychom nevěřili, že k nám skutečně z těchto textů promlouvá Bůh sám, pak by bylo možná užitečnější sedět doma a číst noviny.

Já věřím tomu, že v Písmu je sepsáno přesně to, co Bůh chtěl, aby tam sepsáno bylo. A přesně v té podobě, jakou Bůh chtěl, aby jeho slovo mělo. Kdyby tomu tak nebylo, pak bychom museli věřit v Boha, který si nedokáže ohlídat své vlastní slovo. Sice ho kdysi vyslovil v čisté podobě...

Ale pak už na další předávání neměl vliv. Teď nás pozoruje a bezmocně se užírá tím, že kdysi možná řekl všechno Jeremjášovi správně... Ale prorok to lehce domotal, písař si zase něco domyslel a na něco zapomněl, další a další generace svým předáváním Boží slovo ještě více znehodnotily a čeští překladatelé tomu nasadili korunu. Bratři a sestry, věříme v takového bezmocného Boha, který si neumí uhlídat ani vlastní slovo? Když už se Hospodin rozhodl, že jeho slovo půjde k lidem právě skrze lidi, pak si jistě ohlídal, aby na tom konci celého zdlouhavého a složitého procesu lidé slyšeli jeho čisté slovo.

2. BOŽÍ SLOVO JE ODOLNÉ

A s tím souvisí ta druhá charakteristika: Hospodinovo slovo je odolné. To se nejlépe ukazuje na samém konci celého dnešního příběhu. Báruk zapisuje do svitku každé Jeremjášovo slovo, které prorok vysloví. Poté celý svitek předčítá nejprve lidem u Chrámu. Pak judským velmožům. A nakonec sami judští páni čtou tento zápis králi Jójakímovi. Tolik práce, tolik času a úsilí to stálo! A král Jójakím bohorovně vezme nožík a po odstavcích odřezává text Božího slova a hází jej do ohně, dokud celý ten svitek neshoří v krbu.

Ale skutečně je s Božím slovem „ámen“? Ani náhodou! Je to přece slovo mocného a živého Boha! To se nedá jen tak spálit v ohni.

Král Jójakím ale postupuje dál podle své zvrácené logiky. Přistoupí k dalšímu kroku. Spálit svitek je jedna věc. Ale je třeba ještě navždy umlčet toho, který ta slova pronášel. A také toho, který celý ten text zapisoval. Je potřeba se zbavit Jeremjáše a Báruka. Vždyť král už v tom měl praxi. Není to tak dávno, co sám zabil proroka Úrijáše za to, že ohlašoval Boží soud nad Jeruzalémem a Judskem stejně jako Jeremjáš. (Jr 26:20-24) A tak:

- ²⁶ *Král přikázal Jerachmeelovi, synu královskému, Serajášovi, synu Azrielovu, a Šelemjášovi, synu Abdeelovu, aby písaře Báruka i proroka Jeremjáše jali; Hospodin je však ukryl.*

Ano, Bůh sám si schoval svého proroka a svého písaře, aby je ten bezbožný král nenašel a nezabil. Hospodin ty dva totiž ještě potřebuje.

- ²⁷ *I stalo se k Jeremjášovi slovo Hospodinovo poté, když král spálil svitek se slovy, která zapsal Báruk z Jeremjášových úst: ²⁸ "Znovu si vezmi jiný svitek a napiš na něj všechna předešlá slova, která byla na svitku předešlém, který Jójakím, král judský, spálil...³² Jeremjáš vzal tedy jiný svitek, dal jej písaři Bárukovi, synu Nerijášovu, a ten do něho zapsal z Jeremjášových úst všechna slova té knihy, kterou Jójakím, král judský, v ohni spálil. Bylo k nim přidáno ještě mnoho podobných slov.*

A tak je za čas na světě nový zápis Božích slov, která Hospodin sdělil svému proroku. A je to dokonce ještě delší spis, než byl ten, který král spálil. Bratři a sestry, lidé Boží slovo nedokážou zlikvidovat. Na to jsou malí páni. To ostatně dosvědčují zástupy těch křesťanů, kteří Bibli před svými nepřáteli schovávali – někdy úspěšně, jindy žel neúspěšně. Někdy se jim to podařilo. Jindy Bible shořely na prach – k zármutku Božího lidu. Ale podstatný je celý výsledek! Máme dnes možnost číst, slyšet, vykládat a kázat Boží slovo? Tu možnost máme! A máme ji všichni! Díky našemu Bohu, který zajistil, aby jeho slovo bylo odolné a ustálo leckterá nebezpečí!

3. BŮH SI VŽDYCKY NAJDE NĚKOHO, KDO JEHO SLOVU NASLOUCHÁ

A pojďme ještě o kousek dál. Z dnešní kapitoly ještě slyšíme, že Bůh si vždycky najde skutečné posluchače svého slova. Proto k nám přece Bůh mluví: Abychom slyšeli, činili pokání, uvěřili a byli spaseni.

3.1. A tím prvním, kdo jeho slovu naslouchá, je v tomto případě prorok **Jeremjáš**. Než Jeremjáš sdělí Boží slovo druhým, musí mu nejprve sám naslouchat. A tím dalším, kdo poslouchá, co řekl Bůh, je písař Báruk. Než on začne Boží slovo předčítat druhým lidem, sám mu naslouchá z úst Jeremjáše.

Bratři a sestry, kéž by tuto duchovní zásadu ctili všichni kazatelé Božího slova! Kéž by platilo o všech, kteří Boží slovo předávají druhým lidem: Že nejprve oni sami věrně poslouchají to, co Bůh říká. Že nejdřív oni sami nechají Boží slovo působit ve svém nitru.

Kéž by žádný kazatel nikdy lidem netlumočil Boží slovo, s kterým se předtím sám nepopral. Jen si poslechněte duchovní zápas, který svádí sám prorok Jeremjáš:

- ⁷ *Přemlouvals mě, Hospodine, a dal jsem se přemluvit. Zdolal jsi mě a přemohl. Po celé dny jsem jen pro smích, každý se mi vysmívá.* ⁸ *Sotvaže promluví, upím, přivolávám násilí a zhoubu, neboť Hospodinovo slovo mi přináší jen potupu a pošklebky po celé dny.* ⁹ *Řekl jsem: "Nebudu je připomínat, už nebudu v jeho jménu mluvit", avšak je v mém srdci jak hořící oheň, je uzavřeno v mých kostech, jsem vyčerpán tím, co musím snášet, dál už nemohu.* (Jr 20:7-9)

To je vnitřní boj! To je skutečná duchovní bitva, která předchází zvěstování Božího slova. Kdo takovou bitvu nesvádí, nemá mandát k tomu, aby druhé učil tomu, co Bůh říká.

3.2. A **Bárúk** musel v té době prožívat něco podobného. Hospodin ho nechal zapsat slova o tom, že do Jeruzaléma přitáhne babylonský král a město zničí – kvůli neposlušnosti Božího lidu. A když Jójakím spálil ten svitek (snad v naivním domnění, že tím odvrátí celou hrozbu), Hospodin svůj soud definitivně potvrdil.

- ²⁹ *A Jójakímovi, králi judskému, řekni: Toto praví Hospodin: Ty jsi ten svitek spálil a řekl jsi: »Proč jsi na něm napsal, že určitě přitáhne babylonský král a přinese této zemi zkázu, takže v ní nebudou lidé ani dobytek?«* ³⁰ *Proto praví Hospodin o Jójakímovi, králi judském, toto: Nebude mít nikoho, kdo by seděl na Davidově trůnu. Jeho mrtvola bude pohozena na denním vedru a na nočním chladu.* ³¹ *Jej i jeho potomky a jeho služebníky za jejich nepravosti ztrestám. Uvedu na ně a na obyvatele Jeruzaléma i na muže judské všechno to zlo, které jsem jim ohlásil, a oni neposlechli."*

Bratři a sestry, slyšet Boží slovo o soudu nebylo lehké ani pro Jeremjáše, ani pro Báruku. Byli to lidé z masa a kostí, se skutečnými pocity strachu. Oni věřili Hospodinu, že svůj soud vykoná. A také věděli, že ten Boží soud uvidí na vlastní oči. Že uvidí babylonskou armádu, jak plení Jeruzalém a zabíjí jejich bližní. Že uslyší zvuky válečných bubnů, řev vojáků, sténání raněných a umírajících a pláč pozůstalých. A zřejmě i proto Bůh právě v té době řekl Bárukovi:

- ² *"Toto praví Hospodin, Bůh Izraele, o tobě, Báruku.* ³ *Řekl jsi: »Běda mi, neboť Hospodin přidal k mé bolesti ještě starost. Do zemdení vzdychám, a odpočinutí nenalézám.«* ⁴ *Toto mu povíš: Toto praví Hospodin: Hle, bořím, co jsem vybudoval, vyvracím, co jsem zasadil, celou tuto zemi!* ⁵ *A ty bys chtěl pro sebe usilovat o veliké věci? Neusiluj. Neboť hle, já uvedu zlo na všechno tvorstvo v ní, je výrok Hospodinův, ale tobě dám jako kořist život na všech místech, kamkoli půjdeš."* (Jr 45:2-5)

Krátce shrnuto: *Jsi můj věrný služebník, Báruku. Prožiješ všechno to zlo, které uvedu na svůj lid, protože jsi součástí mého lidu. Ale tvůj život zachovám. Dopustím, abys to všechno prožil. Ale zároveň se postarám o to, abys to všechno přežil.*

3.3. No, a do třetice i **někteří judští páni** poslouchali Boží slovo nejen ušima, ale i srdcem. Když jim Bárúk předčítal ze svitku všechno, co Bůh vyhlásil, začali se bát. A ihned se shodli na tom, že to musí slyšet král Jójakím. Jistě si od toho slibovali, že Jójakím začne Boha poslouchat.

Jenže tento král nebyl ze stejného těsta, jako jeho otec, král Jóšijáš. Jen vzpomeňte na tu známou událost, která se odehrála 18 let před tím, než Jójakím spálil Boží slovo. V Chrámu se našla kniha Božího Zákona. Přinesli ji ke králi Jóšijášovi a začali mu z ní předčítat.

- ¹¹ *Když král uslyšel slova knihy Zákona, roztrhl své roucho.* ¹² *Potom král přikázal knězi Chilkijášovi, Achikamovi, synu Šáfanovu, Akbórovi, synu Mikajášovu, písaři Šáfanovi a Asajášovi, královskému služebníku:* ¹³ *"Jděte se dotázat Hospodina ohledně mne i lidu a celého Judska, pokud jde o slova této nalezené knihy. Vždyť je proti nám rozniceno veliké Hospodinovo rozhořčení za to, že naši otcové neposlouchali slova té knihy a nejednali podle toho všeho, co je v ní o nás napsáno."* (2Kr 22:11-13)

Jóšijáš na důkaz svého pokání tehdy roztrhl své roucho. Ale jeho syn své roucho neroztrhne. Pokání totiž činit nechce. Místo toho rozřeže a spálí Boží slovo. Jóšijáš se tehdy bál Boha. Jójakím se

ovšem Boha nebojí. Jóšijáš naslouchal Božímu slovu celým svým srdcem. Jójakím Boží slovo do srdce nevpustil. Ne, ne... Po rodičích se dá možná zdědit kdeco... Ale víru po nich zdědit nelze. Bezbožný král Jójakím je toho příkladem.

3.4. A tak, bratři a sestry, moc jich nakonec nebylo... Nebyly to celé zástupy, které by v té době slyšely Boží slovo ušima i srdcem. Ale přesto se někdo našel. Protože vždycky se někdo najde! Bůh nenechá své slovo vyhlášovat bez užitku. Vždycky svým slovem alespoň někoho nakrmí. To si musíme stále znovu připomínat. Často nás totiž přepadá stesk, když kolem sebe vidíme zástupy lidí, kteří Boží slovo slyšet nechtějí.

Ale, bratři a sestry, nasloucháme my sami Pánu Bohu nejen ušima, ale i srdcem? Když slyšíš Boží slovo, bratře, hne to s tebou ještě? Když k tobě Bůh promluví, sestro, máš touhu změnit svůj život? Anebo se nás často Boží promluva vůbec nedotkne? Jistě, nechováme se jako ten bezbožný král... Bible v kotli nepálíme... Ale přesto: Působí v nás jeho slovo? Mění nás do Kristovy podoby? Vede nás stále ještě k pokání, k obratu, ke změně života? Možná že máme někdy sklony i v těchto případech svalovat vinu na druhé: *Dnes se farářovi kázání moc nepovedlo. Bylo dlouhé a nudné. Může být...* A přece: Nejlepší je začít u sebe. *Proč se mě Boží slovo nedotklo? Co dělám špatně já sám? Toužím vůbec po oslovení? Prosím Boha, aby ke mně mluvil? Jsem odhodlán opouštět svůj starý způsob života? Chodím do kostela s nějakým očekáváním, nebo už vlastně jen ze zvyku? Nebo: Nejsem náhodou přesvědčený, že můj život před Boží tváří je o mnoho lepší než život mých bližních? Že to druzí by měli slyšet, co nám Bůh sděluje – a ne já?*

4. BŮH SI VŽDYCKY NAJDE NĚKOHO, KDO JEHO SLOVO KÁŽE DRUHÝM LIDEM

A nakonec, bratři a sestry: Vždycky si Bůh najde někoho, kdo jeho slovo předává druhým lidem. To je také velmi důležitá myšlenka, která vystupuje z dnešního oddílu. Pěkně je to vidět na Bárukovi. Jeremjáš, který sám do Chrámu jít nemůže, posílá za sebe Báruka. Báruk je povoláním písař. To bylo tehdy vážené a ceněné povolání. Sám Báruk je navíc bratr Serajáše, vysoce postaveného člověka, který pracoval u královského dvora (viz Jr 51:32). Tedy: Báruk není žádné ořezávátko. Má ve společnosti dobré postavení. A proto také má mnoho co ztratit.

Mohl si říct: *Když tato Boží slova budu číst na veřejnosti, pak mě někteří lidé zavrhnou, jiní se mi začnou vyhýbat a nebudou se chtít se mnou stýkat. Možná i kšefty půjdou dolů.* Ale při tom všem: Báruk toužil po tom, aby lidé slyšeli Boží slovo. A tak Jeremjáše zastoupil.

- ⁸ *Báruk, syn Nerijášův, učinil všechno, co mu přikázal prorok Jeremjáš, a četl v Hospodinově domě z knihy Hospodinova slova.*

Bratři a sestry, přesně takové výpomocné kazatele potřebujeme! Kazatelů na plný úvazek máme nedostatek. Vikářů je stále málo. Teologická fakulta zeje prázdnotou. Stará generace farářů a farárek pomalu odchází do důchodu. A střední generace farářů a farárek si často hledá jiné zaměstnání. Kdo nám bude kázat? Mnohokrát jsem vás vyzýval, abychom se modlili za nové faráře a faráčky, za nové kazatele a kazatelky na plný úvazek. Ale tento týden – díky Bárukovi – jsem si uvědomil, že potřebujeme laické kazatele. Lidí, kteří budou normálně přes týden chodit do zaměstnání, ale jednou za čas vystoupí na kazatelnu a budou nám zvěstovat Boží slovo. Třeba se strachem. Třeba s nervozitou. Třeba bez působivých řečnických obrátů. Ale přitom pořád věrně a ochotně. Se srdcem, které bude hořet pro Krista.

Možná že i někdo z vás je budoucím Bárukem. Jen o tom třeba zatím neví. Nebo ještě nemá odvahu se tím vážně zabývat.

A já jsem rád, že právě v našem sboru už takoví Bárukové jsou. A že ve své službě výpomocných kazatelů stále rostou. To je nám nakonec potvrzením, že Bůh nikdy nedopustí, aby lidé přestali kázat jeho slovo druhým lidem. Amen.